

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 11

เอกภาพ

หัวข้อเนื้อหาประจำบท

ความหมายของเอกภาพ

แนวทางการสร้างเอกภาพในงานออกแบบ

1. เอกภาพด้านโครงสร้าง
2. เอกภาพด้านรูปแบบแนวคิด

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

หลังจากได้ศึกษาบทที่ 11 จบแล้ว ผู้ศึกษาสามารถ

1. บอกความหมายของเอกภาพได้
2. บอกความหมายของเอกภาพด้านโครงสร้างได้
3. บอกความหมายของเอกภาพ ด้านรูปแบบแนวคิดได้
4. ปฏิบัติงานออกแบบให้เกิดเอกภาพด้านโครงสร้างได้
5. ปฏิบัติงานออกแบบให้เกิดเอกภาพด้านรูปแบบแนวคิดได้
6. สร้างวินัยและความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม

วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

วิธีสอน

1. บรรยาย
2. อภิปราย

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ตอบคำถามในเนื้อหาที่บรรยาย
2. ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากสื่อต่างๆ รวบรวมเป็นแฟ้มสะสมผลงาน
3. คัดเลือกผลงานออกแบบที่ดีมาวิเคราะห์และอภิปราย

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารการสอนเรื่อง เอกภาพ
2. สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (power point)
3. ตัวอย่างงานจริงและภาพนิ่ง

การวัดและประเมินผล

1. ใช้วิธีสังเกต
 - 1.1 สังเกตจากการตอบคำถาม
 - 1.2 สังเกตจากการทำงาน
 - 1.3 สังเกตจากการอภิปรายผลงานที่ได้รับมอบหมาย
2. ใช้วิธีตรวจผลงาน
 - 2.1 ผลงานที่ถูกต้องตามโจทย์กำหนด
 - 2.2 ผลงานที่ถูกต้องตามเกณฑ์ประเมินผลที่แจ้งในใบงาน

บทที่ 11

เอกภาพ

ความเป็นเอกภาพมักขาดไม่ได้ในงานออกแบบ เอกภาพมีหน้าที่จัดกลุ่มองค์ประกอบ เพื่อแสดงแนวคิดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งโครงสร้างและเนื้อหา เอกภาพถูกนำมาใช้เพื่อแสดงวัตถุประสงค์ ดังนั้นจึงต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดเอกภาพในผลงาน เอกภาพจึงเปรียบได้กับการแสดงหัวข้อหรือใจความสำคัญของเรื่อง (theme) หรือแสดงให้เห็นจุดสนใจเพื่อการสื่อสารได้เข้าใจง่ายขึ้นประการสำคัญคือจะต้องประสานหรือจัดระเบียบขององค์ประกอบต่างๆ ให้เกิดการรวมเป็นหนึ่งเดียวกัน

ความหมายของเอกภาพ

เอกภาพ ได้แก่การแสดงภาพจากจินตนาการที่องค์ประกอบในภาพมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็น “กฎ” ของงานศิลปะ ความมีเอกภาพ (unity) หมายถึงความเหมาะสม ไม่ขัดแย้งกัน หรืออยู่ร่วมกันได้ดีระหว่างองค์ประกอบ ในการออกแบบองค์ประกอบแต่ละชั้นที่วางลงบนพื้นภาพจะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นเสมอ เมื่อสายตาได้ดูภาพนั้นจะเห็นถึงความต่อเนื่องขององค์ประกอบในภาพ ซึ่งช่วยให้การจัดองค์ประกอบเป็นเรื่องราวเดียวกัน (เลอสม สถาปิตานนท์. 2539: 8)

เอกภาพ หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่แตกแยกออกจากกันเป็นการแสดงถึงการรวมตัว มีความสามัคคีและมีพลังอำนาจ ในทัศนศิลป์ซึ่งเป็นงานลักษณะ 2 มิติ หรือ 3 มิติ เช่น เส้น รูปร่าง รูปทรง ที่กระจายกันอยู่อย่างไม่เป็นระเบียบนั้นนับว่าขาดเอกภาพ ดังนั้นจะต้องนำเอาองค์ประกอบดังกล่าวมารวมกันหรือสร้างเชื่อมโยงต่อเนื่องกันด้วยเส้นหรือองค์ประกอบอื่นๆ ให้มีลักษณะรวมกันเป็นกลุ่มเดียวไม่แยกออกจากกัน วิธีสร้างเอกภาพที่ได้ผลวิธีหนึ่ง คือการเน้นให้เห็นส่วนสำคัญ (มาโนช กงกะนันท์. 2538: 144)

เอกภาพ หมายถึง สภาพที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ความสอดคล้องกลมกลืนกัน การประสานกัน หรือการจัดระเบียบของส่วนต่างๆ เพื่อสร้างผลรวมอันเป็นอันหนึ่งอันเดียวที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ (ชลุด นิยมเสมอ. 2539: 290)

เอกภาพ หมายถึง ความสัมพันธ์ต่อเนื่อง (coherence) ของส่วนประกอบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นจุด เส้น รูปร่าง รูปทรง มวล ปริมาตร ลักษณะผิว บริเวณว่าง สี น้ำหนัก สิ่งเหล่านี้ต้องมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันเป็นอย่างดี ไม่ใช่เพียงแต่นำสิ่งต่างๆ มากองลงด้วยกัน และต้องรู้ว่าสิ่งใดหรือตรงไหนจะลดความสำคัญ เพื่อเปิดโอกาสให้สิ่งที่ต้องการแสดงให้เด่น มีความหมายและน่าสนใจขึ้น เพราะถ้าทุกอย่างแข่งกันเด่น ย่อมเป็นการทำลายเอกภาพลงทันที (วิรุฬ ตั้งเจริญ. 2539: 35)

ความหมายโดยทั่วไปของเอกภาพ คือ ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือความกลมกลืนกลมเกลียวกันได้

ในทางศิลปะ เอกภาพ คือ การรวมกันของส่วนประกอบย่อยต่างๆ ซึ่งได้แก่ส่วนประกอบขั้นมูลฐานของศิลปะ เช่น รูปร่าง รูปทรง มาจัดเข้าด้วยกันให้แต่ละหน่วยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน มีความประสานกลมเกลียวอันหนึ่งอันเดียวกันเกิดเป็นผลรวมที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ เอกภาพนับได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อกระบวนการสร้างสรรค์งานศิลปะทุกสาขา โดยเฉพาะทัศนศิลป์ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นที่ผู้สร้างสรรค์จะต้องสร้างการประสานหรือการจัดระเบียบของส่วนต่างๆ เพื่อรวมเป็นหนึ่งที่ไม่อาจแบ่งแยกได้ให้มีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวเกิดขึ้นในโมนาภาพ (วัฒนาพร เชื้อนสุวรรณ. ม.ป.ป.: 217)

ความหมายของเอกภาพโดยสรุป คือการประสานองค์ประกอบในการออกแบบหรือทัศนธาตุให้มีความกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน แสดงเนื้อหาหรือหัวข้อที่เด่นชัด การประสานนี้ต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ และมีการเน้นให้เกิดจุดสนใจในผลงานที่ปรากฏ

แนวทางการสร้างเอกภาพในงานออกแบบ

การจัดองค์ประกอบให้มีเอกภาพช่วยสร้างความงามขั้นพื้นฐาน โดยมีการเน้นเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้ดู

แนวคิดในการจัดองค์ประกอบที่สร้างความมีเอกภาพอย่างชัดเจน ได้แก่ ความกลมกลืน ถ้าองค์ประกอบต่างๆ ไม่สอดคล้องหรือไม่สัมพันธ์กันก็จะไม่แสดงความเป็นเอกภาพออกมา เพราะจุดมุ่งหมายของเอกภาพเพื่อให้ผู้ชม “เห็น” และ “เข้าใจ” จึงต้องมีระบบหรือเงื่อนไขบางประการที่จะช่วยให้การจัดองค์ประกอบนั้นสามารถประสานกลมกลืนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้

ลักษณะสำคัญของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของงานศิลปะ คือรูปแบบรวมทั้งหมดจะต้องเด่น แสดงใจความสำคัญของเรื่อง ดังนั้นจึงได้แบ่งแนวทางการสร้างเอกภาพในงานออกแบบประกอบด้วยเอกภาพหลัก 2 ด้านคือ

1. เอกภาพด้านโครงสร้าง
2. เอกภาพด้านรูปแบบแนวคิด

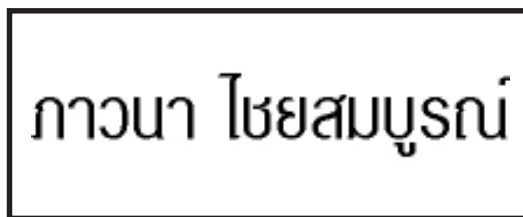
1. เอกภาพด้านโครงสร้าง

เอกภาพด้านโครงสร้าง หมายถึง การรวมตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของทัศนธาตุ เป็นเอกภาพที่เกิดจากการจัดระเบียบได้ 5 ลักษณะดังนี้

1.1 การรวมกลุ่ม (proximity)

- 1.2 การซ้ำ (repetition)
- 1.3 ความต่อเนื่อง (continuation)
- 1.4 ความเหมือนหรือความเท่าเทียมกัน (similarity or equality)
- 1.5 ความหลากหลาย (variety)

1.1 การรวมกลุ่ม วิธีง่ายวิธีหนึ่งในการสร้างเอกภาพ คือ การจัดองค์ประกอบให้ดูเหมือนว่า แต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กัน จะขาดส่วนใดส่วนหนึ่งไม่ได้ ยกตัวอย่างการอ่านตัวหนังสือ ที่เรียบเรียงเป็นประโยค ถ้าวรรคตอนถูกต้องจะเข้าใจได้ถูก ถือว่าเป็นการจัดกลุ่มคำ ถ้าผิดวรรคตอนความหมายจะผิดเพี้ยนไปทันที หรือการจัดวางตัวอักษร ถ้าตัวอักษรมี ระเบียบจะอ่านง่าย ถ้าเปลี่ยนรูปแบบเป็นตัวอักษรต่างขนาด แต่ยังเป็นระเบียบ ก็อาจยังอ่านได้อยู่ ขึ้นอยู่กับขนาดของตัวอักษรว่าต้องการเน้นตัวใดเป็นตัวอักษรใหญ่ และเมื่อใดที่ตัวอักษรแตกกระจายอยู่ไม่มีทิศทางจะอ่านได้ยากมากหรืออ่านไม่ได้เลย

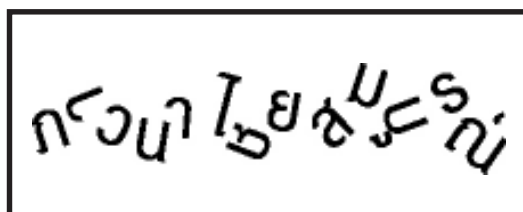
ภาวนา ไชยสมบูรณ์

ภาพที่ 11.1 ตัวอักษรที่เป็นระเบียบให้อ่านได้ง่าย

ภาวนา ไชยสมบูรณ์

ภาพที่ 11.2 ตัวอักษรที่มีขนาดแตกต่างกันแต่ยังเป็นระเบียบ

ภาวนา ไชยสมบูรณ์

ภาพที่ 11.3 ตัวอักษรที่อยู่กระจัดกระจายไม่รวมกลุ่ม ทำให้อ่านได้ยาก

การที่เราจะเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ในเบื้องต้นเราต้องเข้าใจกฎของการรวมกลุ่ม โดยการมองหลายๆ สิ่งในภาพให้รวมเป็นกลุ่ม และตีความออกมาเป็นเอกภาพที่เกิดจากการรวมกลุ่ม

การรวมกลุ่มทำให้เราเห็นความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดขององค์ประกอบในกลุ่ม ซึ่งมีแรงดึงดูดระหว่างกันและกัน การสัมผัสกันระหว่างองค์ประกอบจะช่วยทำให้รูปร่างเหล่านั้นดูเป็นเรื่องราวของกลุ่มเดียวกันและส่งเสริมซึ่งกันและกัน องค์ประกอบของภาพจะนำสายตาจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง โดยอาศัยตำแหน่งองค์ประกอบที่สัมผัสกัน นำสายตาไปสู่จุดสนใจหลัก (เลอสม สถาปิตานนท์. 2539: 13)

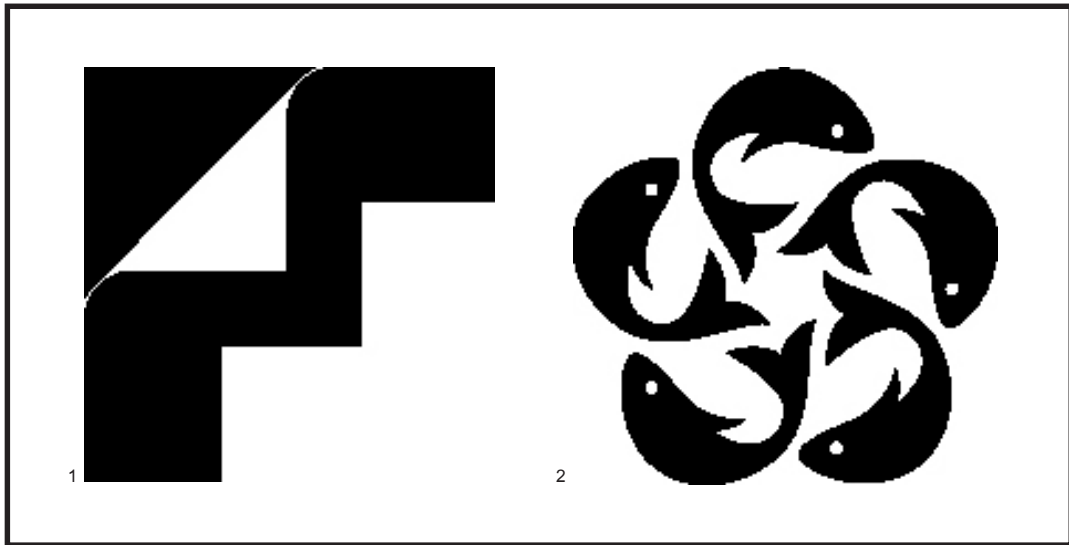

ภาพที่ 11.4 หลักของการรวมกลุ่ม คือวัตถุเมื่ออยู่ใกล้กันจะดูเป็นส่วนหนึ่งซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้น

1. ว้าวแต่ละชนิดลักษณะต่างกัน แต่ก็ดูเป็นกลุ่มว่าว วัตถุที่ลอยอยู่ตรงกลาง ไม่ใช่ว้าวแต่มองแล้วดูเหมือนจะเป็นกลุ่มเดียวกัน
2. เส้นโค้งของดอกไม้ ผู้หญิง พัดลม แมว อาคารพลั่วของม่านประสานเป็นเรื่องราวของความอ่อนหวานการพักผ่อน เนื่องจากความใกล้ชิดกันขององค์ประกอบที่ทำให้ดูเป็นเรื่องราวของกลุ่มเดียวกัน

ที่มา : 1. สุภาพร สุทธิกาญจนพันธ์. นักศึกษาชั้นปีที่ 1. 2. วิลาวัณย์ พิมพ์ศิริ. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

การรวมกลุ่มให้องค์ประกอบมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด ทำให้เกิดภาพลวงตา หากรูปร่างหลายรูปร่างในตำแหน่งที่มุมปิดเข้าหากัน ทำให้เกิดรูปร่างใหม่ขึ้นทั้งที่ไม่มีภาพนั้น เรียกภาพที่เกิดขึ้นว่าภาพติดตา (afterimage) และรูปร่างนั้นก็จะทำหน้าที่เชื่อมโยงรูปร่างนั้นให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้น (วิฒนากร เชื้อนสุวรรณ. ม.ป.ป.: 222)

ภาพที่ 11.5 หลักการรวมกลุ่มให้องค์ประกอบใกล้ชิดกันทำให้เกิดภาพลวงตา เกิดเป็นรูปทรงใหม่ขึ้น เนื่องจากภาพติดตา ซึ่งมีพื้นฐานมาจากกฎแห่งความใกล้ชิด

1. รูปร่าง 2 รูป อยู่ใกล้ชิดกันในมุมที่ปิดเขาหากัน เกิดรูปร่างใหม่ตรงกลางระหว่างรูปร่างทั้งสอง เมื่อถอยห่างออกมาจะเห็นเหมือนกระดาศที่พันตลบมา เนื่องจากมุมที่โค้งของรูปร่างหนึ่ง
2. รูปร่างของปลา 5 ตัว ที่วางต่อเนื่องกันบนพื้นภาพ ทำให้เกิดเส้นรอบนอกมีรูปร่างเหมือนกลีบดอกไม้หรือรูป 5 เหลี่ยม

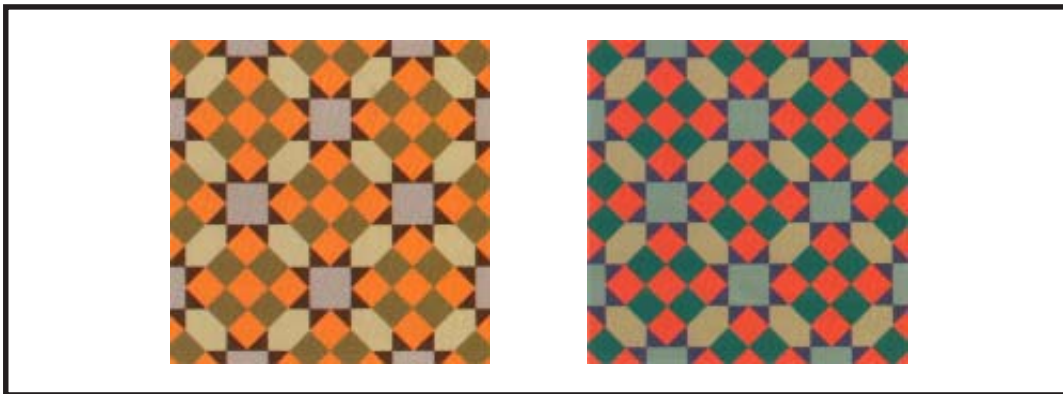
พื้นที่ปิดที่เกิดขึ้นจากภาพติดตานี้ สามารถเปลี่ยนแปลงได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับจุด เส้น รูปร่าง น้ำหนัก สี ฯลฯ ที่จะมาปิดมุม โดยอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ห่างกันมากนัก และต้องมีลักษณะเป็นงาน 2 มิติ รูปร่างติดตาที่เกิดขึ้นใหม่นี้เป็นรูปร่างเปิดที่ไร้ขอบเขต

ภาพที่ 11.6 พื้นที่ปิดที่เกิดจากภาพติดตา สามารถเปลี่ยนแปลงได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับจุด เส้น รูปร่าง น้ำหนัก สี ฯลฯ ที่จะมาปิดมุม

1.2 การซ้ำ การซ้ำ คือ การปรากฏของหน่วยที่เหมือนกัน ตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป การซ้ำเป็นวิธีสร้างเอกภาพที่ง่ายที่สุด การซ้ำเป็นการรวมตัวของหน่วยที่เป็นฝ่ายเดียวกัน ไม่มีการขัดแย้ง อาจเป็นได้หลายอย่าง เช่น การซ้ำของสี การซ้ำของน้ำหนัก การซ้ำของรูปทรง ฯลฯ เมื่อมีหลายหน่วยวางซ้ำกันย่อมมีช่องว่างระหว่างหน่วย ซึ่งอาจเท่ากันหรือไม่เท่ากัน เราเรียกระยะระหว่างหน่วยหรือช่องว่างนี้ว่าจังหวะ จังหวะเป็นกฎเกณฑ์ย่อยของเอกภาพ ข้อหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการสร้างสรรค์ผลงานออกแบบ

การซ้ำที่มีจังหวะเท่าๆ กันสามารถสร้างเอกภาพได้ง่ายที่สุด แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นเอกภาพที่ไม่น่าสนใจที่สุดเพราะไม่มีจุดสนใจ ไม่มีการเคลื่อนไหวใดๆ ทั้งสิ้น เป็นเอกภาพที่อยู่กับที่ เช่น ลายผ้า ลายไทย วิธีที่จะช่วยให้การซ้ำดังกล่าวน่าสนใจขึ้น คือต้องทำให้เป็นเอกภาพที่เคลื่อนไหว ในงาน 2 มิติทำให้เคลื่อนไหวได้ด้วยการดึงสายตาสู่ความผิดแผกแตกต่าง ความขัดแย้งหรือการแปรเปลี่ยนเพื่อให้เกิดจุดสนใจ

ภาพที่ 11.7 ภาพการซ้ำที่มีจังหวะเท่ากันทำให้เกิดเอกภาพที่อยู่กับที่
ที่มา : ญัฐวิ สุวรรณชีวะศิริ. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

ภาพที่ 11.8 ภาพการขัดแย้งหรือการแปรเปลี่ยนในหน่วยของการซ้ำ ถ้าหน่วยใดมีการขัดแย้งหรือแปรเปลี่ยนมากที่สุด หน่วยนั้นจะกลายเป็นจุดเด่นขึ้นทันทีเช่นแกะดำในฝูงแกะขาว
ที่มา : พัชรพร เจียมกาย. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

1.3 ความต่อเนื่อง ความต่อเนื่องเป็นวิธีที่ต้องใช้ความสามารถมากกว่าเรื่อง การรวมกลุ่ม หรือการซ้ำ ซึ่งเป็นการจัดองค์ประกอบที่ค่อนข้างชัดเจน ความต่อเนื่องที่เป็น ธรรมชาติ หมายความว่า การจัดองค์ประกอบให้ต่อกันของเส้น มุม หรือทิศทางจากรูปทรงหนึ่ง ไปอีกรูปทรงหนึ่งโดยสายตาผู้ดูจะมองได้อย่างราบรื่น ต่อเนื่อง ดังนั้นจึงต้องวางแผนว่าทำ อย่างไรจะให้องค์ประกอบเหล่านั้นสามารถดึงดูดซึ่งกันและกันได้

ความต่อเนื่องของเส้น เช่น เส้นตรงมีความเคลื่อนไหวที่เป็นเส้นตรง มีความมั่นคง เส้นโค้งมีความเคลื่อนไหวเป็นเส้นโค้ง ซึ่งอาจพลิ้วหรือเป็นระลอก นุ่มนวล มองคล้ายคลื่นที่มีการเคลื่อนไหวซ้ำๆ เกิดเป็นจังหวะ

ความต่อเนื่องของทิศทาง ได้แก่ การซ้ำที่ทำให้เกิดจังหวะ อาจนำเรื่องหลัก ทัศนียภาพและขนาดมาใช้ให้เกิดความต่อเนื่องของทิศทาง เรื่องความแปรเปลี่ยนทำให้เกิด การเคลื่อนไหวของทิศทาง เป็นต้น

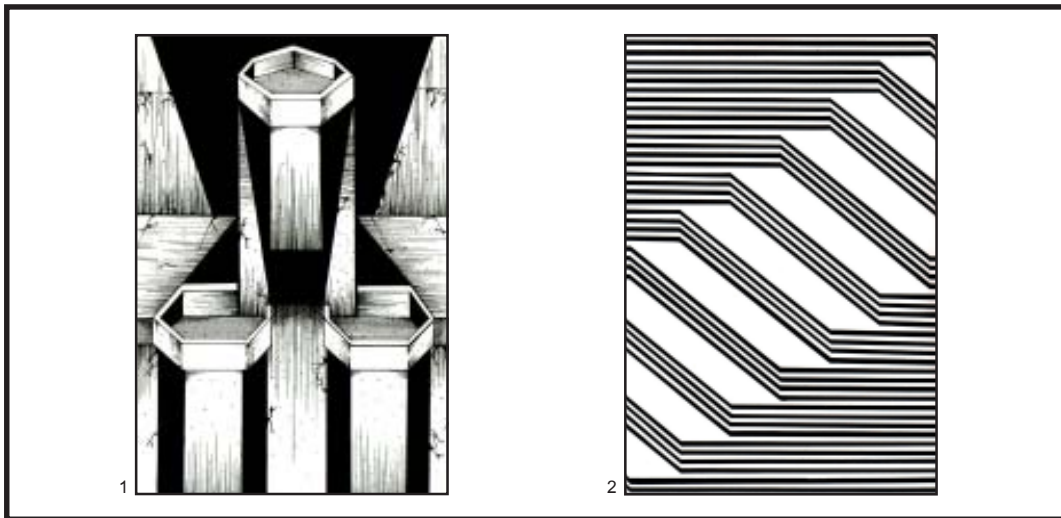
ความต่อเนื่องของมุม ได้แก่ การจัดระเบียบของมุมต่อมุมทำให้สายตา ติดตามไปในแต่ละมุมที่เกิดการหักเห ถ้าจะให้โปร่งตาดูไม่อึดอัดทำได้โดยสร้างรูปร่างหรือ รูปทรงเปิด เพื่อให้ผู้ดูรู้สึกว่ายาวตาได้เคลื่อนไหวต่อเนื่องไปตามช่องทางที่มุมพาไป

ภาพที่ 11.9 ภาพความต่อเนื่องของเส้นโค้งเป็นระลอก นุ่มนวล มองคล้ายคลื่นที่มีการเคลื่อนไหว ซ้ำๆ
ที่มา: สยาม ทองศรี. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

ภาพที่ 11.10 ภาพความต่อเนื่องตามทิศทางของลวดสลิง ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวที่
ที่มา: ประม สำเภาแก้ว. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

ภาพที่ 11.11 ภาพความต่อเนื่องของมุมที่ตั้งดูคล้ายตาให้มองไปตามช่องทางที่เกิดจากการชนกัน ต่อกัน หรือการหักเหของมุม
ที่มา : 1. รัชพล ไกรอำ. นักศึกษาชั้นปีที่ 1. 2. ดวงกมล มงคลศิริ. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

1.4 ความเหมือนหรือความเท่าเทียมกันของทัศนธาตุ

ความเหมือนหรือความเท่าเทียมกัน เป็นการสร้างเอกภาพอีกวิธีการหนึ่ง นอกจากการรวมกลุ่ม การซ้ำ ความต่อเนื่องแล้ว ความเหมือนหรือความเท่าเทียมกันของทัศนธาตุ เช่น เส้น ขนาด รูปทรง ทิศทาง สี น้ำหนัก พื้นผิว ยังทำให้เกิดเอกภาพได้

ภาพที่ 11.12 เอกภาพที่เกิดจากการซ้ำก็เป็นความเหมือนของรูปร่างหรือน้ำหนัก
ที่มา : สุทัศน์ แยมสกุล. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

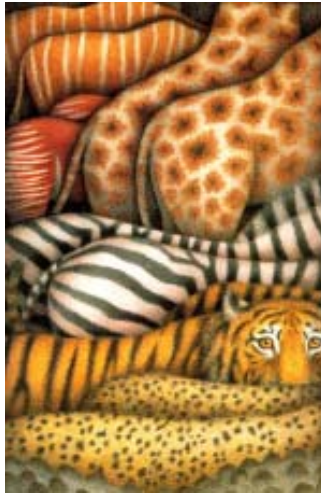
ภาพที่ 11.13 ภาพแสดงความเหมือนของรูปร่างหรือลวดลายทำให้เกิดความเป็นเอกภาพ
ที่มา: นงลักษณ์ ยุทธทองกลาง. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

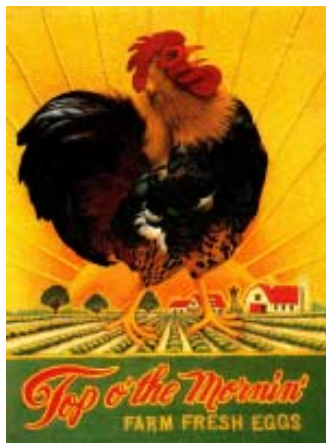
ภาพที่ 11.14 ภาพแสดงความเหมือนของรูปร่าง แม้ขนาดจะต่างกัน
ที่มา: มณฑนา กิจเฟื่องฟู. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

1.5 ความหลากหลาย ความหลากหลายเป็นการแก้ปัญหาคความเบื่อหน่ายในการจัดองค์ประกอบ ให้เกิดเอกภาพด้วยความกลมกลืนเป็นระเบียบ

ความมีเอกภาพที่เกิดจากความหลากหลาย เป็นหลักพื้นฐานสำคัญที่จะสร้างความพึงพอใจในการชมงานศิลปะของผู้ชม ความหลากหลายนี้จะถูกจัดสมดุลให้ถูกต้องโดยมีการประสานระหว่างความขัดแย้งต่างๆ ภายใต้การควบคุมที่ดูเหมือนการปลดปล่อยให้เป็นไปตามธรรมชาติแต่ต้องมีความถูกต้อง มิฉะนั้นแล้วจะทำให้เกิดการสับสนไม่ชวนมอง

ภาพที่ 11.15 ภาพความหลากหลายของลวดลาย แต่ยังใช้โครงสร้างและรูปร่างให้คล้ายกันเพื่อความกลมกลืน
ที่มา : *Illustration Index 2. n.d.: 65.*

ภาพที่ 11.16 ภาพความหลากหลายของพื้นผิว ทำให้กลมกลืนโดยจัดให้เป็นกลุ่มเรื่องราวเดียวกัน
ที่มา : *Ziegler and Greco. n.d.: 29.*

ภาพที่ 11.17 ภาพความหลากหลายขององค์ประกอบ จัดให้กลมกลืนด้วยดุลยภาพเท่ากัน
ที่มา : *Illustration Index 1. n.d.: 108.*

2. เอกภาพด้านรูปแบบแนวคิด

เอกภาพด้านรูปแบบและแนวคิดเปรียบเสมือนหัวข้อที่นำทางไปสู่วิธีการนำเสนอข้อมูลที่ต้องการสื่อสารให้ผู้ชมเข้าใจจุดมุ่งหมายของผู้สร้างงานให้ผู้ชมได้เกิดอารมณ์คล้อยตามแนวคิด การนำเสนออาจออกมาในรูปแบบแสดงอารมณ์ขัน ความรุนแรง ความเครียด ความร่าเริง ความรู้ ความหุรหุรา ความเป็นเด็ก ความทันสมัย และอื่นๆ อีกมาก โดยการเลือกใช้โครงสร้างของเอกภาพตามความเหมาะสมว่าจะใช้วิธีรวมกลุ่ม การซ้ำความต่อเนื่อง ความเหมือนหรือความเท่าเทียมกัน ความหลากหลาย ภายใต้วัตถุประสงค์ดังนี้ (Denton. 1992: 63)

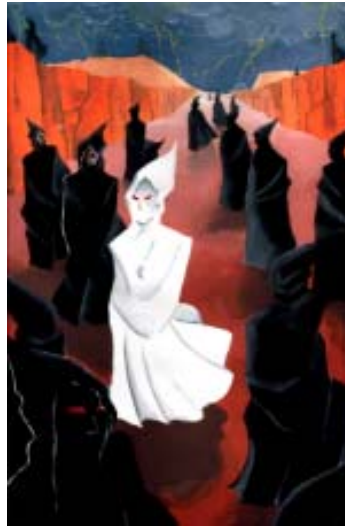
- ก. เพื่อแสดงโครงสร้างและเนื้อหาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
- ข. เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบในการวางแผนงานและดำเนินงาน
- ค. เพื่อสื่อสารกับผู้ชมให้เข้าใจโดยง่าย
- ง. เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มเป็นหนึ่งเดียวกัน

ภาพที่ 11.18 ภาพแสดงแนวคิดเกี่ยวกับความเครียด โดดเดี่ยวของตุ๊กตาผ้า
ที่มา: ชีรนนท์ พักหว่าง. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

ภาพที่ 11.19 ภาพแสดงแนวคิดเกี่ยวกับความแข็งแรง ดุดันของจอมปีศาจ
ที่มา: ณัฐพล โรจนาศัย. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

ภาพที่ 11.20 ภาพแสดงแนวคิดเกี่ยวกับน้ำกัว ลีกลับของภูตผี
ที่มา : ธีรพงศ์ บุญช่วย. นักศึกษาชั้นปีที่ 1.

สรุป

เอกภาพ หมายถึง การประสานองค์ประกอบในการออกแบบหรือทัศนธาตุ ให้มีความกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกัน แสดงเนื้อหาหรือหัวข้อที่เด่นชัด การประสานนี้ต้องมี การวางแผนอย่างเป็นระบบ และมีการเน้นให้เกิดจุดสนใจในผลงานที่ปรากฏ

แนวทางการสร้างเอกภาพในงานออกแบบ ประกอบด้วยเอกภาพหลัก 2 ด้านคือ

1. เอกภาพด้านโครงสร้าง

เอกภาพด้านโครงสร้างหมายถึง การรวมตัวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของ ทัศนธาตุ ซึ่งเกิดจากการจัดระเบียบ 5 ลักษณะ คือ

1.1 การรวมกลุ่ม เป็นการจัดองค์ประกอบให้แต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กัน ทำให้เกิดแรงดึงดูดซึ่งกันและกัน องค์ประกอบของรายละเอียดเชื่อมโยงสายตาจากจุดหนึ่ง ไปยังอีกจุดหนึ่ง

1.2 การซ้ำ เป็นการปรากฏของหน่วยที่เหมือนกันตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป แต่การซ้ำทำให้เกิดเอกภาพที่อยู่กับที่ไม่น่าสนใจ ควรแก้ปัญหาโดยทำให้เป็นเอกภาพที่ เคลื่อนไหวด้วยการนำเรื่องความผิดแผกแตกต่าง การแย้ง ความแปรเปลี่ยนเข้ามาช่วย ให้เกิดจุดสนใจ

1.3 ความต่อเนื่อง เป็นการจัดองค์ประกอบให้เกิดความต่อเนื่องกันของเส้น มุม หรือทิศทางให้เกิดการประสานกลมกลืนและดึงดูดสายตาไปสู่จุดสนใจ

1.4 ความเหมือนหรือความเท่าเทียมกันของทัศนธาตุ ทำให้เกิดเอกภาพ เพราะมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

1.5 ความหลากหลาย เป็นการแก้ปัญหาความเบื่อหน่ายในการจัดองค์ประกอบ ให้เกิดเอกภาพด้วยความเป็นระเบียบ เอกภาพที่เกิดจากความหลากหลาย จะสร้างความพึงพอใจให้ผู้ชม ทั้งนี้ต้องมีการวางแผนควบคุมให้ดีเพื่อให้เกิดสมดุลระหว่างความประสานกับความขัดแย้ง

2. เอกภาพด้านรูปแบบแนวคิด

เปรียบเทียบการแสดงหัวข้อหรือใจความสำคัญของเรื่อง (theme) เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจวัตถุประสงค์ของการสร้างงาน เกิดอารมณ์คล้อยตามแนวคิดและการสร้างงานก็ได้อาศัยแนวทางของการจัดเอกภาพด้านโครงสร้างให้เหมาะสมในแต่ละงาน

คำถามท้ายบท

1. จงอธิบายความหมายของเอกภาพ
2. จงอธิบายความหมายของเอกภาพด้านโครงสร้าง
3. จงอธิบายความหมายของเอกภาพด้านรูปแบบแนวคิด
4. จงอธิบายถึงการสร้างเอกภาพด้วยการรวมกลุ่ม
5. จงอธิบายถึงการสร้างเอกภาพด้วยการซ้ำ
6. จงอธิบายถึงการสร้างเอกภาพด้วยความเท่าเทียมกันของทัศนธาตุ
7. จงอธิบายถึงการสร้างเอกภาพด้วยความต่อเนื่อง
8. จงอธิบายถึงการสร้างเอกภาพด้วยความหลากหลาย

แบบฝึกหัดท้ายบท

ปฏิบัติงานเรื่องเอกภาพ

ให้ผู้ศึกษาจัดองค์ประกอบให้เกิดเอกภาพด้านโครงสร้างและรูปแบบแนวคิด ซึ่งมีคุณค่าด้านเรื่องราว คุณค่าด้านการมองเห็นหรือคุณค่าด้านความรู้สึกตอบสนอง รวมถึงการเน้นให้เกิดจุดสนใจในภาพ

(ใบงานครั้งที่ 12 ในภาคผนวก)

เอกสารอ้างอิง

มาโนช กงกะนันท์. (2538). ศิลปะการออกแบบ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

เลอสม สถาปิตานนท์. (2539). Design technique: เทคนิคในการออกแบบ. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิรุฬ ตั้งเจริญ. (2539). การออกแบบ. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Denton, C. (1992). Graphic for visual communication. Dubuque, IA: Wm. C. Brown.